

Sidas förhållningssätt för att förebygga och motverka SEAH i utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet.

Utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet agerar ofta i kontexter med ojämlika maktförhållanden kopplade till kön och socio-ekonomisk status, vilket medför att organisationer behöver arbeta aktivt med att förebygga och förhindra SEAH samt agera snabbt när fall inträffar. Förekomsten av SEAH och underlåtenhet att hantera det, riskerar att cementera negativa beteenden inom och utanför organisationen. Därtill bidrar SEAH till fysiskt och psykiskt lidande och kan i vissa fall leda till livslångt trauma för de utsatta. Uteblivet agerande när fall uppstår skadar även förtroendet för internationellt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd och blir ett hinder för att nå utvecklingsresultat.

INTERNATIONELLA ÅTAGANDEN

Det internationella ramverket för att förebygga och motverka sexuellt utnyttjande, övergrepp och sexuella trakasserier har utvecklats sedan 2018. Sverige har varit pådrivande och stödjande för att åtgärder skall vidtas av FN, Världsbanken och andra samarbetspartners. Dessa följs regelmässigt upp under styrelsemöten och årsmöten.

De flesta givarländerna, multilaterala organisationer, finansiella institutioner¹, humanitära aktörer² och civilsamhällesorganisationer har antagit eller är på väg att anta riktlinjer, policyrekommendationer och andra åtgärder för att förebygga och motverka SEAH.

UD har antagit en handlingsplan för ett samlat agerande inom utrikesförvaltningen mot sexuella övergrepp, utnyttjanden och trakasserier. Planen lyfter vikten av att SEAH hanteras i det svenska utvecklingssamarbetet och humanitära biståndet, inklusive i stöd till multilaterala organisationer³.

Sexuellt utnyttjande innebär faktiskt eller försök till utnyttjande av en person i utsatt ställning, såsom sexköp, utbyte av förnödenheter eller dylikt mot sexuella tjänster. **Sexuella övergrepp** innefattar faktiskt eller hotad fysiska intrång genom våld eller ojämlika maktpositioner. Med **sexuella trakasserier** avses verbalt, icke-verbalt eller fysiskt uppträdande av sexuell natur som kränker en persons värdighet. Sexuella övergrepp, utnyttjande och trakasserier är ofta ett resultat av ojämlika maktförhållanden kopplat till t.ex. kön, social och ekonomisk status. (UD:s handlingsplan för SEAH 2020)

Utgångspunkten för Sidas arbete med SEAH är OECD DAC:s rekommendation för att förebygga och motverka SEAH i utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet⁴. Sida och UD medverkar i den referensgrupp som etablerats för efterlevnad av rekommendationen och för erfarenhetsutbyte och policyutveckling.

SEAH har införts som en bedömningsgrund i OECD DAC:s Peer Review av biståndsgivares förmåga att genomföra utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd; och SEAH ingår i den organisationsbedömning som görs av multilaterala organisationer (MOPAN).

Sida arbetar med att förebygga och motverka sexuellt utnyttjande, övergrepp och sexuella trakasserier inom utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet genom en kombination av interna och externa åtgärder.

¹ World Bank (2018), Statement [IFI update on the Joint Statement on Continuous Advancement of Standards to Prevent Sexual Harassment, Abuse, and Exploitation](#) ([worldbank.org](#))

² Inter-Agency Standing Committee (IASC) Minimum Operating Standards begångna av FN-personal

³ Sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier är företeelser inom samma spektrum, och bör hanteras samlat.

⁴ OECD (2019) [DAC Recommendation on Ending Sexual Exploitation, Abuse, and Harassment in Development Co-operation and Humanitarian Assistance](#) ([OECD.org](#))

FÖR SIDA ÄR VÄRDEBASERAT LEDARSKAP OCH ORGANISATIONSKULTUR CENTRALT I ATT FÖREBYGGA OCH MOTVERKA SEAH

Att förebygga och motverka SEAH utgör en del av Sidas värdebaserade ledarskap och ingår i Sidas grundläggande värden. Sida har en mångfalds- och jämställdhetsplan och en plan för jämställdhet i utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet, som samverkat bidrar till att förebygga och motverka maktobalanser och ojämlikheter som utgör grogrund för SEAH.

SEAH INNEBÄR OCKSÅ ATT STÄRKA RUTINER, REGELVERK OCH UPPFÖLJNING

Sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier är företeelser inom samma spektrum, och bör hanteras samlat. Sida har anpassat interna riktlinjer och rutiner i enlighet med internationella åtaganden. Det innebär att Sida har ökad förmåga och kapacitet att utreda SEAH på ett sätt som tar hänsyn till behov hos den som utsatts för SEAH och/eller visseblåsares behov av skydd. Därtill inkluderas SEAH i Sidas samarbetsavtal med olika partners och Sida följer upp hur partners genomför sina policyer och åtgärder för att förebygga och motverka SEAH. (se Dialogfrågor för vägledning)

SIDA HÖJER SIN OCH PARTNERS KAPACITET OCH ÄR TYDLIGA I VÅR KOMMUNIKATION

Sida kommunicerar med partners och andra givare och aktörer utifrån Sveriges internationella åtaganden, bland annat för att bidra till erfarenhetsutbyte, lärande och evidens. På [Sidas hemsida](#) och [inside](#) finns information om Sidas förhållningssätt och åtgärder i relation till internationella åtaganden; samt vilka förväntningar Sida har på partners. Där finns även information om hur en anmälan går till.

SIDA PRIORITERADE ÅTGÄRDER 2022–2024

- Relevanta riktlinjer, insatshanteringsinstrument och avtalsmallar anpassas för att inkludera SEAH.
- Förmåga och kapacitet att utreda SEAH fall med utgångspunkt i de utsattas behov stärks.
- Samlad och lättillgänglig information om Sidas förhållningssätt, etiska riktlinjer, internationella åtaganden, definitioner, rapportering och rutiner för hantering av fall.
- Internationell givarsamordning inom OECD DAC och i multilateral dialog och uppföljning.

- Utbildning av Sidas medarbetare och chefer genom integrering av SEAH i reguljär värdebaserad utbildning; online utbildning för Sida och partners; samt genom interaktiv scenariobaserad utbildning för särskilda målgrupper, såsom utresande.
- Lärande och erfarenhetsutbyte med andra givare, inom Sida samt med partners.

DIALOGFRÅGOR FÖR BEDÖMNING AV PARTNER ORGANISATIONER

- Finns det särskilda interna eller externa *riskfaktorer* som ökar risken för SEAH, såväl inom organisationen som genom insatsen?
- Har organisationen *riktlinjer (Code of Conduct)*, policyer, utbildningar och rutiner som bidrar till att förebygga och motverka SEAH?
- Görs *bakgrundskontroller* vid rekrytering för att upptäcka brottslighet relaterat till SEAH?
- Har organisationen förmåga och kapacitet att *utreda* och *rapportera* SEAH utifrån de utsattas behov av skydd och stöd? Finns kunskap om nationella aktörer som kan erbjuda stöd till utsatta?
- Har chefer och medarbetare fått *utbildning och verktyg för att förebygga och hantera* SEAH fall?
- Hur säkerställer organisationen att *samarbetspartners* förebygger, motverkar och anmäler SEAH?

RELEVANTA LÄNKAR

- [Sida's förhållningssätt till SEAH och åtgärder](#)
- [Sidas jämställdhetsplan 2021-2023 in Swedish](#)
- [Sidas plan för mångfald, jämställdhet och inkludering](#)
- Sidas riktlinjer mot trakasserier och kränkande särbehandling: [Personalhandbok – beredskap-mot-trakasserier](#)
- Sida's e-learning inom jämställdhet (här ingår modul för SEAH) [Katalog \(learning.nu\)](#)
- För dialog med FN organ kring SEAH ta del av [den årliga SEAH rapporten som tas fram av FNs generalsekreterare](#)
- [DAC Recommendation on Ending Sexual Exploitation, Abuse, and Harassment in Development Co-operation and Humanitarian Assistance – OECD \(2019\)](#)
- [Donor commitments \(London, 2018\)](#)